

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 9 februari 1909, kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af kronans andelar i byallmänningen Tån i Skaraborgs län.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 2) af den 6 november 1908 har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva dels att kronans andelar i byallmänningen Tån för förra furirbostället $\frac{1}{2}$ mantal Härened n:o 5 Svartebo och förra sergeantsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Härened n:o 4 Grefvagård i Norra Häreneds socken af Skaraborgs län må från nämnda boställen afskiljas och med tillträdesrätt den 14 mars 1910 till Gustaf Joel Svanteson försäljas mot en köpeskilling af tillhopa 200 kronor,

dels ock att de medel, som genom försäljningen inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»I skrifvelse den 24 april 1908 har domänstyrelsen gjort framställning i fråga om disposition efter den 14 mars 1910 af det till sistnämnda dag för statsverkets räkning mot ett årligt arrende af 350

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 4 Saml. 1 Afd. 13 Häft. (N:is 13—19.) 1

kronor utarrenderade förra furirbostället Härened n:o 5 Svartebo, $\frac{1}{2}$ mantal, i Norra Häreneds socken af Skaraborgs län.

Sedermera har emellertid Gustaf Joel Svanteson hos Eders Kungl. Maj:t sökt att få inköpa de andelar i den vid enskifte år 1906 i Häreneds by till gemensamt begagnande afsatta byallmanningen Tån, hvilka kronan ägde för sagda hemman och för förra sergeantsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Härened n:o 4 Grefvagård i nämnda socken. Sistberörda egendom är för statsverkets räkning utarrenderad till den 14 mars 1924 mot ett årligt arrende af 670 kronor. Svanteson har vid sin ansökning fogat handlingar, som utvisa, att han af samtliga enskilda hemmansägare inom Häreneds byalag köpt deras andelar i byallmanningen, som därvid i sin helhet ansetts böra betinga en köpeskilling af 900 kronor, samt träffat aftal med arrendatorerna af nämnda kronoegendom, hvarigenom dessa lämnat medgifvande till försäljning af kronans andel i allmanningen och afsagt sig alla ersättningsanspråk för därigenom uppkommande minskning i bruksarealen under deras återstående arrendetid.

Öfver denna ansökning har domänstyrelsen, efter nådig remiss, infordrat underdåniga yttranden från domänintendenten, förste landtmätaren och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet samt, med öfverlämnande af dessa yttranden, den 31 juli 1908 afgifvit eget underdånigt utlåtande.

Domänintendenten har anført, att allmanningens areal enligt enskifteshandlingarna utgjorde 1 tunnland $11\frac{1}{2}$ kappland, däri kronan för hvar och ett af nämnda två hemman ägde en niondel eller 4,83 kappland, motsvarande i rundt tal 745 kvadratmeter. Allmanningen hade hittills varit för gemensam räkning utarrenderad och hade förenämnda kronoegendom uppburit årlig afkastning däraf med 5 kronor hvardera. Då arrendet för Härened Svartebo utlöpte 1910 och egendomen föreslagits till försäljning, syntes det domänintendenten lämpligt att i sammanhang därmed äfven egendomens andel i allmanningen, som hade så ringa omfattning, att skifte därå ej medgäfvdes, hembjödes till sökanden mot ett nuvarande arrendet motsvarande pris af 100 kronor, och då arrendatorn af Härened Grefvagård förklarar sig ej hafva anspråk på ersättning i händelse detta hemmans andel i allmanningen afyttrades, ansåge domänintendenten skäl vara, att äfven denna del samtidigt åt sökanden hembjödes till samma pris. Någon minskning i det kronodomänen Härened n:o 5 Svartebo äsatta saluvärdet skulle ej föranledas genom en sådan åtgärd.

Då kronans andelar i allmanningen vore till arealen obetydliga

och ej kunde få sådant läge, att de för hemmanen kunde blifva till någon nytta, har förste landtmätaren tillstyrkt ansökningen.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har, under åberopande af hvad domänintendenten anfört och då den föreslagna köpeskillingen 100 kronor för en hvar af afsöndringarna syntes fullt tillräcklig, tillstyrkt, att försäljningen komme till stånd och att båda lägenheterna måtte af köparen få tillträdas den 14 mars 1910.

För egen del har domänstyrelsen tillstyrkt bifall till den sålunda ifrågasatta försäljningen.

Äfven jag anser mig böra biträda förslaget om ifrågavarande allmänningsandelars försäljning till Gustaf Joel Svanteson. Den föreslagna köpeskillingen synes mig också på grund af hvad i ärendet förekommit få anses skälig. En särskild värderingsförrättning för saluvärdets bestämmande, hvarigenom blott kostnader skulle uppstå, synes mig således ej erforderlig.»

Under uttalande därjämte af, att Kungl. Maj:t framdeles torde komma att fatta beslut i fråga om dispositionen efter den 14 mars 1910 af förra furirbostället Härened n:o 5 Svartebo i öfrigt, hade departementschefen hemställt om aflåtande af förevarande proposition.

Mot den föreslagna försäljningen af kronans andelar uti ifrågavarande allmänning har utskottet icke något att erinra.

Emellertid har utskottet fäst sin uppmärksamhet därå, att förslaget icke omfattar sätt och tid för köpeskillingens erläggande. Bestämmelser i berörda afseenden torde emellertid böra af Riksdagen meddelas; och finner utskottet ett stadgande af innehåll, att köpesumman skall vid köparens tillträde af fastigheten kontant betalas, i förevarande fall lämplig.

Utskottet får alltså hemställa, att Riksdagen må medgifva,

att kronans andelar i byallmanningen Tån för förra furirbostället $\frac{1}{2}$ mantal Härened n:o 5 Svartebo och förra sergeantsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Härened n:o 4 Grefvagård i Norra Häreneds socken af Skaraborgs län må från nämnda boställen afskiljas och med tillträdesrätt den 14 mars 1910 till Gustaf Joel Svanteson försäljas mot en köpeskillning af tillhoppa 200 kronor, att kontant betalas vid tillträdet, samt

att de medel, som genom försäljningen inflyta, må, på samma sätt som köpeskillningarna för försälda

*Utskottets ytt.
rande.*

Statsutskottets Utlåtande N:o 13.

mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Stockholm den 9 februari 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
